

stec
groep

Een economisch vitaal Bronckhorst

Economische Agenda

Stec Groep aan ondernemers en gemeente Bronckhorst

Esther Geuting en Lukas Meuleman
2 mei 2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Samen toewerken naar een Economische Agenda	3
1.3	Leeswijzer	3
2	Economisch profiel Bronckhorst	4
2.1	Gemeente Bronckhorst als onderdeel van brede Achterhoekse regio	4
2.2	Gemeente Bronckhorst toont vergelijkbare ontwikkeling als de regio West-Achterhoek maar heeft ander profiel.....	5
2.3	Vooraf kansen in de maakindustrie, vrijetijdseconomie en ondernemend vermogen.....	6
2.4	Sociaal-economische opgaven en kansen vragen om een heldere agenda met krachtige speerpunten.....	7
3	Economische Agenda Bronckhorst	9
3.1	Profilering	9
3.2	Ruimte voor onze bestaande bedrijven	11
3.3	Starters & Jongeren.....	13
3.4	Vrijetijdseconomie	15
3.5	Bereikbaarheid	17
4	Advies Stec Groep	19
5	Bijlage: Analyse economie Bronckhorst	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Bronckhorst zet in op een vitale economische gemeente. Samen met ondernemers is daarom toegewerkt naar een economische agenda voor de komende jaren. De regio West-Achterhoek heeft in de afgelopen jaren haar economie geanalyseerd en dit vertaald naar een regionale economische agenda. Gemeente Bronckhorst wil graag inzicht hebben in het sociaal-economische profiel van de gemeente en op basis van deze analyse toewerken naar een gemeentelijke economische agenda. Gemeente Bronckhorst is in oppervlak een van de grootste gemeente van Nederland en daarom is een analyse van mogelijke (sociaal-economische) deelgebieden eveneens van belang. De vraag is hoe de gemeente Bronckhorst zich verhoudt tot de regio (West-)Achterhoek en daarnaast hoe de verschillende kernen en deelgebieden binnen Bronckhorst zich ten opzichte van elkaar en de gemeente en regio verhouden. Het doel van deze sociaal-economische analyse is een goed uitgangssituatie te bepalen waarop beleid, speerpunten en een goede agenda kan worden gebaseerd. De analyse biedt handvatten voor de gemeente en voor ondernemers om samen te komen tot verbetering van het ondernemersklimaat.

1.2 Samen toewerken naar een Economische Agenda

Gemeente Bronckhorst hecht er veel waarde aan de economische analyse niet top-down op te stellen maar een samenwerking met ondernemers op te zetten. Ten behoeve van deze economische agenda zijn daarom 3 ontbijtsessies voor ondernemers en 1 ondernemerscafé georganiseerd. Tijdens deze vier bijeenkomsten hebben ondernemers en gemeente input geleverd voor een sociaal-economische analyse, samen speerpunten bepaald en eerste actiepunten verzameld per speerpunt. Ondernemers hebben vervolgens onderling en ook in samenwerking met ambtenaren van de gemeente Bronckhorst ieder speerpunt afzonderlijk verder uitgewerkt en begin februari via een pitch gedeeld met de andere ondernemers tijdens het 'ondernemerscafé'. Dit vormt de belangrijkste input voor een gezamenlijk opgestelde Economische Agenda Bronckhorst.

1.3 Leeswijzer

In onderstaand hoofdstuk werken we de economische agenda uit op basis van de input van ondernemers en gemeente per speerpunt:

1. Profilering
2. Ruimte voor onze bestaande bedrijven
3. Jongeren en starters
4. Vrijtijdseconomie
5. Bereikbaarheid

Vervolgens gaan we in bijlage (hoofdstuk 3) in op het sociaal-economische profiel van Bronckhorst en analyseren Bronckhorst ten opzichte van de regio. Deze analyse vormde de basis voor de ontbijtsessies en discussies.

2 Economisch profiel Bronckhorst

2.1 Gemeente Bronckhorst als onderdeel van brede Achterhoekse regio

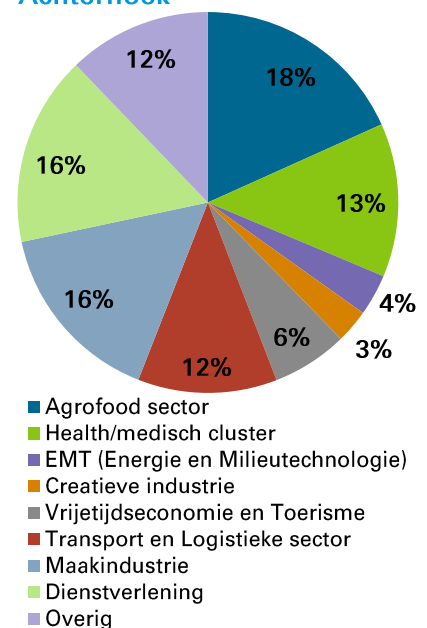
Gemeente Bronckhorst werkt aan een economisch vitale gemeente. De gemeente Bronckhorst is zich er van bewust dat een faciliterende rol voor het bedrijfsleven van belang is, het bedrijfsleven maakt uiteindelijk de lokale economie. De lokale economie staat echter niet op zichzelf maar is onderdeel van een grotere economische regio. De belangrijkste economische regio is in dit geval de regio Achterhoek en de regio West-Achterhoek¹ in het bijzonder. De gemeente Bronckhorst heeft daarom veel interactie met bijvoorbeeld omliggende gemeenten en de provincie Gelderland. De Economische Agenda voor de gemeente Bronckhorst volgt op de regionale West-Achterhoekse agenda, sluit hier zo goed mogelijk op aan en geeft hier een meer concrete invulling voor de gemeente Bronckhorst aan.

Regio West-Achterhoek: vooral kansen in de sector logistiek, biobased en maakindustrie

Op basis van een demografische en economische analyse van de West-Achterhoek hebben we goed inzicht in de economische kwaliteiten van de regio. Voor de West-Achterhoek verkenden we de belangrijkste economische stuwende sectoren met behulp van een SWOT-analyse die ingaat op: sterkten en zwakten, kansen en bedreigingen, hier leest u per sector de belangrijkste conclusies:

1. Agrofood is van oudsher sterk vertegenwoordigd in de West-Achterhoek maar staat onder druk: steeds minder mensen binnen (en op weg naar) de arbeidsmarkt richten zich op de agrarische sector. De agrarische sector biedt steeds minder ruimte aan sec landbouw maar zoekt steeds meer de verbinding met andere sectoren zoals recreatie en ook zorg.
2. De zorgsector is in potentie een zorgenkindje: het aantal zorgbehoevenden neemt toen maar de middelen nemen af (met name financiën en personele bezetting).
3. 'Smart' maakindustrie als 'typisch Achterhoekse' wint langzaam aan bekendheid: bedrijven binnen de Achterhoek staan bekend om het slimmer, beter en sneller maken van producten en productieprocessen, door Smart Industrie te blijven faciliteren blijft dit een aanjager binnen de West-Achterhoekse economie. Bij alle bedrijven binnen de maakindustrie (dus ook bij MKB en zzp'ers) is in toenemende mate robotisering en cobotisering te zien. Dit betekent in de praktijk niet per se een afname van het aantal arbeidsplaatsen maar vooral een verandering in het type arbeid dat gevraagd wordt.
4. De logistieke sector is een sterk groeiende sector en biedt grote kansen. Vooral Emmerich – 's-Heerenberg groeit uit tot een logistieke hotspot met grotere potentie, maar de plancapaciteit om deze hotspot uit te breiden is beperkt. Logistieke kansen in de overige gemeenten (bijvoorbeeld dus Bronckhorst) zijn beperkt.
5. De Vrijtijdseconomie is een sterk groeiende sector in de West-Achterhoek: de regio beschikt over goede basis ingrediënten om een toeristisch sterke regio te zijn en te blijven (De Achterhoek als 'het Toscane van Nederland') maar zal bij het promoten van de regio onderdeel (moeten) blijven van een

Figuur: @ Aantal werkzame personen per sector in West-Achterhoek

¹ De regio West-Achterhoek (in dit geval samenwerkend in Stuurgroep Samenwerking Bedrijventerreinen regio West-Achterhoek) bestaat uit de gemeente Bronckhorst, Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek

grotere toeristische regio Achterhoek. Dit geldt eveneens voor afzonderlijke gemeenten.

6. Creatieve industrie is sterk verbonden met bestaande, traditionele sectoren: creatieve industrie is een groeiende sector die, gezien het grote aandeel MKB'ers, goed bij de regio past.
7. De sector Biobased Economy is verweven met andere sectoren: Met de sterke positie van met name agrofood in de Achterhoek is de regio kansrijk voor een biobased economy. Biobased economy is nu veelal nog een containerbegrip waar veel onder kan vallen. Duidelijk is dat er steeds meer aandacht is voor het klimaat, energietransitie en een duurzame bedrijfsvoering.

De regio West-Achterhoek heeft op basis van deze SWOT van de regionale economie vier beleidsspeerpunten opgesteld waar de regio op stuurt. Deze vier belangrijkste beleidsspeerpunten zijn:

1. Blijf als regio economisch intensief samenwerken.

Bovenregionale economische ontwikkelingen zoals bedrijventerreinen worden zo optimaal mogelijk afgestemd. Er wordt gestuurd op waardeontwikkeling van de werklocaties waarbij aandacht is voor zowel banengroei als ruimtebeslag (voornamelijk logistiek). Accountmanagement wordt verdubbeld, met voornamelijk focus op de bestaande bedrijven en bedrijfsruimtegebruikers, hier zitten voornamelijk de kansen voor ontwikkeling van groei.

2. Inventariseer en herprofileer de werklocaties in de West-Achterhoek.

De kwaliteiten van de huidige werkterreinen worden zo goed mogelijk in beeld gebracht. Hetzelfde geldt voor de kwaliteit per gemeente of kern. Onderscheidende kwaliteiten per gemeente of kern worden zo goed mogelijk benoemd en verder uitgewerkt. Per werklocatie, gemeente of kern wordt gezocht naar de specifieke kwaliteit en naar een mogelijk specifiek profiel. Gemeenten werken op basis van deze profielen maximaal met het bedrijfsleven samen/faciliteren maximaal binnen de wettelijke regels (denk aan bestemmingsplanregels) om economische ontwikkelingen mogelijk te maken. Overaanbod in 'vlees noch vis' terreinen wordt zoveel mogelijk gereduceerd.

3. Maak de regio waar mogelijk optimaal geschikt voor LZV's.

De regio zet in op het bereikbaar maken van de verschillende bedrijventerreinen voor lang en zwaar verkeer. Deze grootschalige vrachtauto's zijn momenteel nog lang niet in de gehele regio toegestaan. Hetzelfde geldt voor belangrijke aanvoerroutes zoals de Duitse snelweg A3.

4. Versterk de bereikbaarheid van de regio door te investeren in een sterkere noord-zuidverbinding.

Versterk de bereikbaarheid van de regio zowel intern als extern. Ook deze maatregel richt zich vooral op een sterkere logistiek noord-zuidverbinding om ook het 'achterland' van de logistieke hotspot aantrekkelijk te maken voor vrachtverkeer en te zorgen voor een snelle ontsluiting. Ook worden mogelijkheden verkend om de verkeersproblemen van en naar Keppel op te lossen en wordt geïnventariseerd of de ov-bereikbaarheid van de regio versterkt kan worden.

2.2 Gemeente Bronckhorst toont vergelijkbare ontwikkeling als de regio West-Achterhoek maar heeft ander profiel

Sociaal-economische groei vergelijkbaar met ontwikkeling in de gehele regio West-Achterhoek

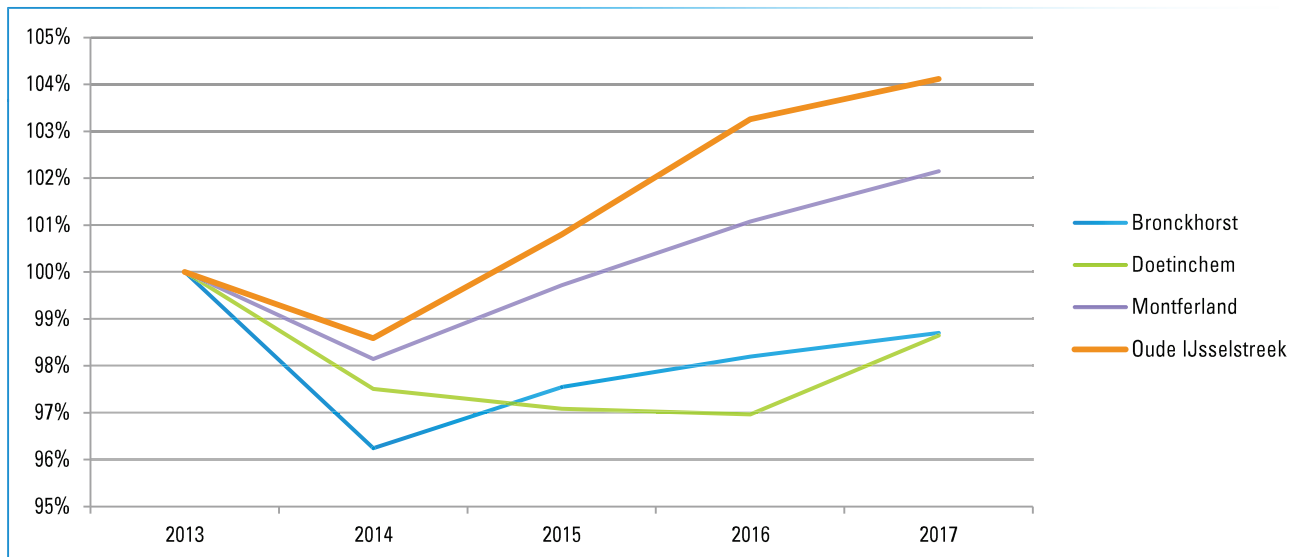
In vergelijking met de regio West-Achterhoek weet de gemeente Bronckhorst zich op verschillende sociaal-economische vlakken positief te onderscheiden. Zo is het aantal werkzame personen in de gemeente Bronckhorst, na kleine dip rond de economische crisis, weer op het zelfde niveau als in de jaren voor de crisis. Dit terwijl het aantal werkzame personen in de gehele regio West-Achterhoek juist enigszins daalde. Het totaal aantal bedrijfsvestigingen steeg in de gemeente Bronckhorst sinds 2013 met circa 7%, nagenoeg gelijk aan de groei van het totaal aantal vestigingen in de regio West-Achterhoek (9%).

Ook economisch profiel Bronckhorst niet onderscheidend binnen West-Achterhoekse economie

Binnen de regionale samenwerking West-Achterhoek is het belang van duidelijk profilering benadrukt. Het gaat hierbij zowel om een helder eigen profiel te kunnen bepalen, maar ook om het profileren van de regio naar de buitenwereld. Kwaliteiten zijn er genoeg zo blijkt uit de verschillende analyses, maar deze kwaliteiten zijn zowel intern als extern nog lang niet altijd helder. Dit terwijl het credo 'wie kiest, wordt gekozen' juist in de West-Achterhoek sterk van toepassing is. Door duidelijk te kiezen ontstaat een herkenbaar profiel en kan de kwaliteit van de regio, van een gemeente, van een kern of zelfs van een enkel bedrijventerrein, sterk worden doorontwikkeld. De gemeente Montferland ontwikkelt zich (samen met het Duitse buurgebied rondom de kern Emmerich) bijvoorbeeld steeds meer als een logistieke hotspot. Dit zorgt direct voor resultaten in bijvoorbeeld gronduitgifte, bereikbaarheid en werkgelegenheid. Ook gemeente Oude IJsselstreek weet zich steeds scherper te profileren en borduurt voort op de van oudsher grote maakindustrie in de gemeente. Gronduitgifte van bedrijventerreinen heeft zich mede daardoor in grote mate voorgedaan in de afgelopen perioden. Gemeente Doetinchem heeft momenteel geen eenduidig profiel. Dit lijkt voor Doetinchemse economie momenteel geen probleem: de gemeente heeft een regionale verzorgingsfunctie en trekt daardoor werkgelegenheid, studenten, scholieren en bijvoorbeeld winkelend en uitgaand publiek naar de stad. De uitgifte van bedrijventerreinen blijft wel wat achter. Gemeente Bronckhorst lijkt eveneens geen eenduidig profiel te hebben, de gemeente heeft een aantal grote bedrijven maar kenmerkt zich voornamelijk door een grote diversiteit in (kleinschalig) MKB en zzp'ers.

Figuur @: Ontwikkeling werkgelegenheid per gemeente in de West-Achterhoek ten opzicht van 2013

Bron: LISA, 2018; Bewerking Stec Groep, 2018

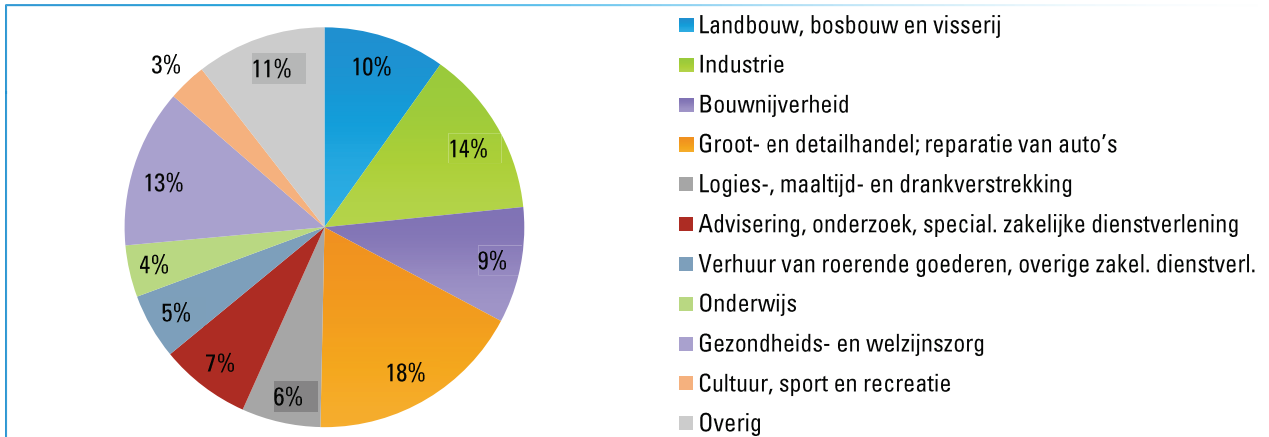
2.3 Vooral kansen in de maakindustrie, vrijetijdseconomie en ondernemend vermogen

Maakindustrie, groot- en detailhandel, vrijetijdseconomie en zorg zijn grootste werkgevers in Bronckhorst

De economische analyse van de gemeente Bronckhorst geeft - op basis van statistieken - een goede indicatie van de kwaliteiten van de gemeente Bronckhorst. Op basis van deze kwaliteiten en ontwikkelingen in de afgelopen jaren, zien we voornamelijk op drie thema's economische kansen; maakindustrie, vrijetijdseconomie en het ondernemend vermogen van de Bronckhorster ondernemers. De (maak)industrie is een zeer belangrijke sector voor de werkgelegenheid binnen Bronckhorst: in totaal is circa 23% van de totale werkgelegenheid in de sectoren industrie en bouwnijverheid actief. Ook de sectoren groot- en detailhandel (18%) en Gezondheids- en welzijnszorg (13%) bepalen een aanzienlijk deel van de totale werkgelegenheid. Opvallend is vooral ook het grote aandeel in de sector 'logies- maaltijd- en

drankverstrekking' en de sector cultuur, sport en recreatie; deze sectoren vormen gezamenlijk een groot deel van de totale werkgelegenheid binnen de vrije tijd economie.

Figuur @: Aandeel per sector in werkgelegenheid Bronckhorst

Bron: PWE Provincie Gelderland, 2017

Vooraf vrijetijdseconomie, zorg en dienstverlening zijn groeiende sectoren binnen Bronckhorst

In totaal groeide de werkgelegenheid in de gemeente tussen 2006 en 2016 met circa 6%. Deze groei zit voornamelijk in de groei van banen binnen verschillende vormen van dienstverlening zoals informatie & communicatie (+46%) en zakelijk dienstverlening (+66%). Daarnaast is vooral groei te zien in horeca (+18%), cultuur & recreatie (+30%) en ook Gezond- en welzijnszorg (+32%). Tegelijkertijd zorgen andere grote en toonaangevende sectoren binnen Bronckhorst voor een daling van de werkgelegenheid: Landbouw (-20%), Industrie (-13%) en Bouwnijverheid (-5%).

Aandacht voor behoud en groei van bestaande sterke sectoren in Bronckhorst

Het is voor de economie van Bronckhorst van belang de kwaliteiten die al aanwezig zijn in de gemeente zo goed mogelijk te behouden, benutten en kansen te bieden zich verder te ontwikkelen. Zo behoudt de gemeente de werkgelegenheid en de toegevoegde waarde die deze sectoren aan lokale en regionale economie bieden. Door te streven naar een toekomstbestendige en vitale economie voor Bronckhorst moet worden geïnvesteerd in de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat van de regio en gemeente Bronckhorst in het bijzonder. Zo blijft de gemeente Bronckhorst (en de regio) vooral ook voor de al gevestigde bedrijven interessant. Het wiel hoeft in Bronckhorst - letterlijk en figuurlijk - niet opnieuw te worden uitgevonden. Een focus op de al aanwezige sterke sectoren (maak)industrie, vrijetijdseconomie en zorg, biedt juist kansen voor het behoud van een (economisch) vitale gemeente. Deze benadering is cruciaal in het afbakenen van de juiste kaders voor economisch Bronckhorst. Versterken en behouden van de bestaande sterke sectoren als (maak)industrie, zorg, vrijetijdseconomie en (groot)handel is het leeuwendeel van de opgave. Daarbovenop dienen vooral de groeikansen in juist deze sectoren te worden benut (vrijetijdseconomie en gezondheidszorg).

2.4 Sociaal-economische opgaven en kansen vragen om een heldere agenda met krachtige speerpunten

Benoemen van economische speerpunten ten behoeve van een concrete agenda

De Gemeente Bronckhorst heeft momenteel geen eenduidig economisch profiel zo blijkt uit de (sociaal-) economische analyse en verschillende gesprekken met gemeente en ondernemers. De gemeente beschikt over een aantal grote sectoren, een aantal groeiende sectoren, veel verschillende kleinschalige bedrijven, en over enkele grootschalige toonaangevende bedrijven in deze diverse sectoren. Deze grote variatie aan veelal kleinschalige bedrijven toont een groot ondernemend vermogen in Bronckhorst. Van belang is het dit ondernemend vermogen ook meer en meer uit te dragen en de gemeente als economisch vitale gemeente beter op de kaart te zetten. De Gemeente Bronckhorst heeft daarom uitgesproken behoefte te hebben aan het benoemen van de belangrijkste economische speerpunten voor de gemeente. Op deze

manier kunnen grote en kansrijke sectoren worden gefaciliteerd en kan gemeente Bronckhorst een economisch vitale gemeente blijven. Een gerichte Economische Agenda Bronckhorst richt zich met 5 speerpunten op het optimaal faciliteren van deze kansrijke sectoren.

De benodigde randvoorwaarden voor een vitale economie worden in beeld worden gebracht en worden zoveel mogelijk in samenwerking met ondernemers geschept. Door randvoorwaarden zo goed mogelijk te faciliteren kunnen ondernemers kansen zien, creëren en pakken. Een concrete economische agenda toont de belangrijkste randvoorwaarden en maakt inzichtelijk hoe en door wie kansen worden benut. Zo worden de sterke sectoren behouden en kunnen deze verder groeien. De Economische Agenda is daarmee een randvoorwaarde op zich en een bouwsteen die kan leiden tot het behoud van een economisch vitale gemeente Bronckhorst.

3 Economische Agenda Bronckhorst

Economische agenda op basis van vijf speerpunten

Op basis van de sociaaleconomische analyse van de gemeente Bronckhorst zijn door ondernemers en ambtelijk medewerkers van de gemeente Bronckhorst de belangrijkste thema's benoemd die op de economische agenda voor Bronckhorst moeten komen ter ondersteuning en versterking van de huidige kansrijke en toonaangevende sectoren binnen de gemeente Bronckhorst. De focus ligt daarbij, in lijn met de analyse van de kwaliteiten van de Bronckhorster economie, vanuit de Bronckhorster ondernemers voornamelijk bij de sectoren

Eerste beleidslijnen, kansen & risico's en doelstellingen zijn tijdens de ondernemerssessies uitgewerkt.

De belangrijkste thema's voor een Economische Agenda Bronckhorst zijn volgens ondernemers en gemeente Bronckhorst:

1. Profilering van (economisch) Bronckhorst
2. Bereikbaarheid
3. Starters & Jongeren
4. Vrijtijdseconomie
5. Ruimte voor (bestaande) bedrijven

3.1 Profilering

Achtergrond speerpunt

Gemeente Bronckhorst weet zich als één ondernemende economische gemeente nog niet sterk op de kaart te zetten. Dit terwijl de gemeente (en ook de regio West-Achterhoek) over een breed palet aan sterke en mooie bedrijven beschikt. Ook deze bedrijven weten zich nog onvoldoende te profileren. Dit heeft gevolgen voor de positie van de individuele bedrijven in de regio maar ook voor de positie van het bedrijfsleven en economie binnen de gemeente. Gemeentelijk beleid heeft hierdoor mogelijk minder aandacht voor het bedrijfsleven en de aantrekkingskracht van het bedrijfsleven voor (nieuw) personeel en voor werkzoekende jongeren is mogelijk beperkter.

QUOTE ONDERNEMER:

"Waar de economie hoog op de agenda staat ontstaat werkgelegenheid. Waar werkgelegenheid is, trekken mensen naar toe. Waar mensen naar toe trekken ontstaat een dynamische en vitale regio."

Uitgangspunten en Bronckhorster principes

Voor het thema Profilering zijn enkele uitgangspunten opgesteld:

- Het huidig ingezette beleid voor de Achterhoek ook in gemeente Bronckhorst blijven voortzetten en hierbij aandacht blijven houden voor de (West-)Achterhoekse speerpunten.
- Gemeente Bronckhorst kan het profileren van bedrijfsleven en onze bedrijven niet alleen: er zal slim moeten (blijven) worden samengewerkt met andere gemeenten in de regio Achterhoek.
- Ondernemers in Bronckhorst moeten zichzelf meer en beter profileren. We hebben innovatieve en aantrekkelijk bedrijven in de gemeente maar dragen dit nog niet altijd uit. Door onze bedrijven met trots op de kaart te zetten, zetten we ook onze gemeente als economisch aantrekkelijke gemeente op de kaart.

- Ondernemers in Bronckhorst zullen zich gezamenlijk als een entiteit in de gemeente moeten neerzetten. Bedrijven die elkaar kennen, elkaar aanbevelen, elkaar op de kaart zetten en elkaar verbinden en zo gezamenlijk toewerken naar een blijvend vitaal economisch Bronckhorst.

Doelstellingen speerpunt

- Bronckhorst als economisch vitale gemeente op de kaart zetten.
- Bronckhorster bedrijven in de regio op de kaart zetten.
- Bedrijven en economische deelgebieden met elkaar verbinden.
- Het belang van aandacht voor economie en het bedrijfsleven op de gemeentelijke agenda zetten.

Agenda 2022

Tijdens de werksessies met ondernemers en gemeenten zijn verschillende aandachtspunten besproken, hieruit zijn drie concrete actiepunten geformuleerd en op de agenda gezet:

Verbindingsmakelaar aanstellen

De werkgroep profilering zal verkennen of een verbindingsmakelaar ingeschakeld kan worden waardoor de vele (relatief kleine) bedrijven in de gemeente elkaar leren kennen en elkaar versterken. De verbindingsmakelaar wordt gezien als een 'oliemannetje' die wensen en behoefte van het ene bedrijf kan verbinden met aanbod van andere bedrijven. De verbindingsmakelaar zorgt eveneens voor het koppelen van potentiële afstudeerders en stagelopers aan bedrijven in de Achterhoek. Er wordt hierbij aansluiting gezocht met bestaande initiatieven zoals SmartHub Achterhoek.

Lead:	Gemeente Bronckhorst
Termijn:	Verkenning per direct, verbindingsmakelaar kan na zomer starten
Kosten:	Kosten verbindingsmakelaar, liefst lokaal bekende persoon

Virtueel netwerk opzetten

Van groot belang voor de profilering van de Bronckhorster economie is online profilering. Dit biedt niet alleen naar buiten een mooi digitaal uithangbord maar geeft ook de ondernemers uit Bronckhorst een platform om nieuws, behoeften en ervaringen te delen met collega-ondernemers. Het biedt een platform om een bedrijf te promoten, vacatures te plaatsen, en nieuws te delen. Ook zal de gemeente Bronckhorst bij het online platform zijn aangehaakt: bedrijven en gemeenten kunnen ervaringen en tips delen over bijvoorbeeld bestemmingsplantrajecten, ontwikkelopgaven en subsidies. Bovendien wordt iedere maand de ondernemer van de maand gekozen en in het zonnetje gezet.

De werkgroep Profilering heeft een domeinnaam afgesloten voor een website, deze website biedt de kapstok waaraan verschillende thema's kunnen worden opgehangen: www.ondernemendbronckhorst.nl. Input voor de website kan worden gestuurd naar info@ondernemendbronckhorst.nl. Beheer van de

website is voorlopig nog in handen van de werkgroep profilering, maar gezocht wordt naar een duurzame oplossing zodat de website gemakkelijk actueel kan worden gehouden. Door gemeente is het verzoek uitgesproken om met de website aansluiting te zoeken met de nieuwe toeristische website, die vanuit Achterhoek Toerisme wordt opgezet en waar lokaal op aangehaakt kan worden. Voormalig gemeente Vorden doet dit al, ook samen met de middenstand. Ook de andere voormalige gemeenten bekijken de mogelijkheden om hierbij aan te sluiten.

Lead:	Werkgroep profilering
Termijn:	Al in gang gezet tijdens ontbijtsessies
Kosten:	Enmalig opzetten van/aansluiten bij website

Het organiseren van één superontmoetingsevent per jaar

De ondernemers en ambtenaren in de werkgroep Profilering zijn voornemens één keer per jaar een 'superontmoetingsevent' te organiseren waar alle Bronckhorster ondernemers, bestuurders en gemeenteraadsleden bij aanwezig zijn. Het event heeft als doel een netwerk te creëren voor de ondernemers in Bronckhorst. Tijdens deze sessies wordt bijvoorbeeld de ondernemer van het jaar gekozen. Ook kan worden samengevat wat er dat jaar bereikt is voor de economie in Bronckhorst en wordt de samenwerking tussen bedrijven en tussen ondernemers en gemeente tegen het licht gehouden.

Het superontmoetingsevent zal een jaarlijks ijkpunt worden. Dit event borduurt voort op de ontbijtsessies die de gemeente Bronckhorst iedere 2 maanden blijft organiseren. Deze ontbijtsessies zullen een vergelijkbare opzet houden zoals deze al in de voorgaande ontbijtsessies is uitgelijnd. De ontbijtsessies worden als vruchtbare sessies ervaren waarbij gemakkelijk contact kan worden gemaakt tussen ondernemers en tussen ondernemers en gemeente.

Lead:	Gemeente Bronckhorst & werkgroep Profilering
Termijn:	Ontbijtsessie 1x per 2 maanden, superontmoetingsevent 1x per jaar,
Kosten:	Ambtelijke inzet, ½ dag per week + faciliteren ontbijtsessies en ontmoetingsevent

3.2 Ruimte voor onze bestaande bedrijven

Achtergrond speerpunt

De gemeente Bronckhorst heeft enorm veel ondernemers. Al deze ondernemers hebben hun eigen doelen, (uitbreidings-)plannen en bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is er in Bronckhorst enige druk op de economie te voelen. Niet iedere arbeidsplaats kan gemakkelijk worden ingevuld, bestemmingsplanprocedures kunnen moeizaam verlopen en de balans tussen maximale bedrijfsvoering en een gezond woon- leef- en recreatieklimaat vraagt om secure afwegingen. Vragen die daar bij spelen zijn bijvoorbeeld ook: hoe koppelen we onze sterke pijlers als toerisme, maakindustrie en het grote ondernemend vermogen in de regio? Hoe zorgen we dat deze pijlers elkaar versterken en elkaar niet in de weg zitten? Hoe komen we daarmee tot een sterke Bronckhorster economie? Een speerpunt van de agenda is dan ook om de bestaande ondernemers ruimte te blijven bieden. Zo moet de bedrijfsvoering niet worden beperkt en moeten uitbreidingsplannen zo goed en snel mogelijk worden gefaciliteerd. Ook blijkt uit verschillende analyses dat het aantrekken van bedrijven van buiten de regio Achterhoek niet evident is. Aandacht moet vooral bij onze eigen ondernemers en bedrijven liggen. Koesteren en uitbouwen wat we hebben. Economie en bestaande ondernemers moeten hoog op de (politieke) agenda blijven.

QUOTE ONDERNEMER:

"De Achterhoekse mentaliteit is vaak 'het komt wel goed' en 'goed is goed genoeg' deze mentaliteit moet veranderen anders sneeuwt het belang van economie en het gedeelde belang van ondernemers onder."

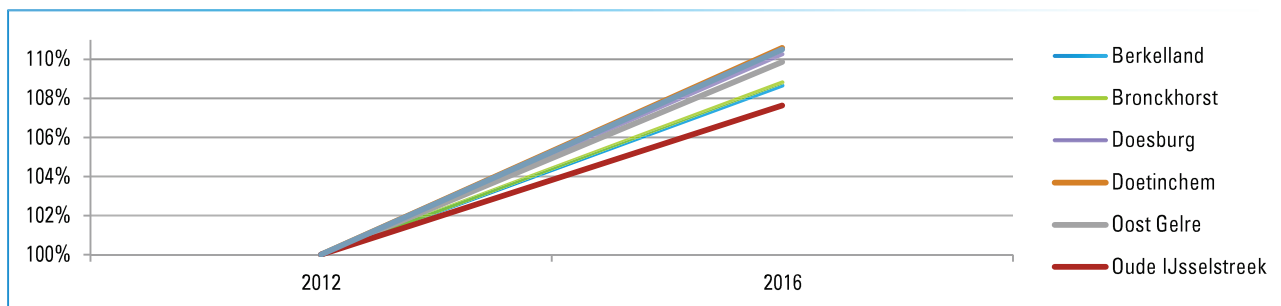
Uitgangspunten en Bronckhorster principes

- We koesteren en faciliteren de ontwikkeling onze bestaande ondernemers maximaal.
- Ondernemers initiëren, gemeente heeft een faciliterende en anticiperende rol.
- Gemeente is gebonden aan regels en wetten uit de ruimtelijke ordening. Gemeente zal zich wel zoveel mogelijk meedenken en werken in de geest van de regels in plaats van strikt regels handhaven.
- Gemeente heeft één duidelijk aanspreekpunt voor ondernemers. Ervaringen van ondernemers en gemeente worden zoveel mogelijk met elkaar gedeeld zodat ook de gemeente de mogelijkheid krijgt haar faciliterende rol zo optimaal mogelijk uit kunnen voeren.

Doelstellingen speerpunt

- Aantal bedrijfsvestigingen moet minimaal op gelijk niveau blijven.
- Faciliterende rol van gemeente is 'top of the bill': rode looper beleid.
- Bedrijven kunnen zich gemakkelijk vestigen en ontwikkelen binnen de gemeente.

Figuur @: Aantal vestigingen groeit al jaren

Bron: PWE, Gelderland 2017

Agenda 2022

Werkgroep 'Ruimte Voor Bedrijven' heeft vier actiethema's geagendeerd:

Ruimte om samenwerking tussen bedrijven te verbeteren

Ondernemers in de Achterhoek ontwikkelen gezamenlijk met de gemeente een tool voor een uitgebreide en toegankelijke database met bedrijven in Bronckhorst. Deze tool zal onderdeel worden van de website zoals die wordt beoogd binnen het thema profileren. Door via een database de lokale gegevens goed op orde te hebben kan er gemakkelijk worden ingespeeld op de (toekomstige) ontwikkelingen in de gemeente rondom bedrijven en bedrijventerreinen. Geïnterviewd wordt of deze tool op Achterhoek's schaalniveau of op lokaal (Bronckhorst)schaalniveau wordt ontwikkeld.

Lead:	Gemeente Bronckhorst
Termijn:	Verkenning kan direct starten, monitoring 1x per maand
Kosten:	Ambtelijke inzet, ca. 1 dag per maand

Ruimte om bedrijven(terreinen) te kunnen blijven ontwikkelen

Gemeente zorgt voor voldoende beschikbare bedrijfskavels tot 1 hectare. Niet alleen wordt gekeken naar de kwantitatieve behoefte, maar zeker ook naar een kwalitatieve behoefte. Doorgroeiende bedrijven in Bronckhorst (scale ups) worden op deze manier ruimtelijk maximaal gefaciliteerd. Hierbij kan ook het maken van keuzes voor afzonderlijke bedrijventerreinen van belang zijn. Wie geven we de ruimte en waar? Maken we wel/geen onderscheid tussen bedrijventerreinen (kan in Vorden bijvoorbeeld hetzelfde als in Hengelo en Zelhem?). Gemeente Bronckhorst stemt dit af met ondernemers maar zeker ook met de regio en provincie Gelderland.

Lead:	Gemeente Bronckhorst
-------	----------------------

Termijn:	Eind van het jaar aansluitend bij ontwikkeling Regionaal Programma Werklocaties
Kosten:	Ambtelijke inzet, circa ½ dag per week

Ruimte bieden aan flexibiliteit voor economisch initiatieven

Gemeente zorgt via o.a. bestemmingsplannen en omgevingsvisie voor voorwaardenscheppend beleid om flexibiliteit in economische initiatieven te ondersteunen. Zo komt er een heldere visie op transformatiemogelijkheden: waar wel en waar niet en om welke functies gaat het dan? Beleid is helder en eveneens helder gecommuniceerd met het bedrijfsleven in Bronckhorst. Soortgelijk beleid wordt in het komende jaar op regionaal niveau afgestemd.

Lead:	Gemeente Bronckhorst
Termijn:	Binnen 1 jaar, aansluitend bij regionale afspraken zoals vereveningsaanpak
Kosten:	Ambtelijke inzet, circa ½ dag per week

Ruimte voor professionalisering van faciliterende rol van de gemeente Bronckhorst

Gemeente Bronckhorst zet in op het verder professionaliseren van de faciliterende rol die de gemeente kan bieden aan ondernemers. Gemeente Bronckhorst verkent daarvoor de opties om de informatievoorziening richting ondernemers beter op orde te hebben. De gemeente denkt hierbij aan een periodieke nieuwsbrief vanuit de gemeente richting ondernemers. Ook oriënteert men zich op het creëren van een bedrijvenloket: 1 plek waar ondernemers gemakkelijk terecht kunnen en snel de juiste begeleiding kunnen krijgen.

Lead:	Gemeente Bronckhorst
Termijn:	Binnen 1/2 jaar 1 ^e stappen. Direct starten met inventarisatie van verbetermogelijkheden
Kosten:	Ambtelijke inzet (bedrijfscontactfunctionaris), circa 1 dag per week

Ruimte voor netwerken

Het bedrijfsleven wijst één aanspreekpunt / coördinatiepunt aan om bedrijven (en onderwijs, studenten) aan elkaar te koppelen. Dit actiepoint sluit grotendeels aan op het agendapunt 'verbindingsmakelaar' bij het thema 'profilering'. Onderzocht wordt hoe beide agendapunten tot één agendapunt kunnen worden gekoppeld.

Lead:	Projectgroep Ruimte voor Bedrijven
Termijn:	Per direct verkenning starten
Kosten:	Inzet ondernemer(s), enkele uren per maand

3.3 Starters & Jongeren

Achtergrond speerpunt

Jongeren en starters zijn de toekomstige economie van Bronckhorst. Tegelijkertijd blijkt het erg lastig deze jongeren te (blijven) binden aan de regio Achterhoek. Dit terwijl er voldoende mooie bedrijven in de Achterhoek en Bronckhorst zijn die voldoende te bieden hebben aan deze doelgroep. De bedrijven zijn echter niet altijd bekend bij de jongeren. Een duidelijke link en/of netwerk tussen het bedrijfsleven en jongeren ontbreekt momenteel nog terwijl hier juist veel aandacht voor moet zijn om onze economie vitaal te houden.

QUOTE ONDERNEMER:

"We moeten onze krachten in de Achterhoek koesteren en etaleren. Achterhoekers zijn doeners, zet daar dan als regio ook vol op in. Stimuleer de mbo-opleidingen en bied zoveel mogelijk stage en afstudeerruimte aan onze jongeren. **Achterhoek voor de doeners**".

Uitgangspunten en Bronckhorster principes

- Starters moeten ruimte houden zich te vestigen in de gemeente.
- Jongeren moeten zoveel mogelijk gekoppeld worden aan een netwerk van ondernemers en bedrijven. Actief sturen op stage- en afstudeerplekken.
- Onze bedrijven moeten zich tonen en op het netvlies komen voor starters en jongeren.
- Het behouden van starters en jongeren is niet enkel een economische kwestie maar onderdeel van meerdere disciplines zoals scholing, bereikbaarheid en vooral ook huisvesting.

Doelstellingen speerpunt

- Het aandeel jongeren op de arbeidsmarkt in Bronckhorst vergroten.
- Per jaar ten minste 10 nieuwe starters die zich in de gemeente Bronckhorst inschrijven
- Het aantal stageplekken en afstudeerplekken in vier jaar ten minste verdubbelen
- Onze bedrijven moeten op het netvlies van onze jongeren komen
- Het verbeteren van het netwerk met middelbaarberoepsonderwijs, hogescholen en universiteiten

Agenda 2022

Bestaande (digitale) netwerken optimaal benutten

Ondernemerskringen en gemeente maken optimaal gebruik van de bestaande netwerken. Zowel via digitale netwerken (denk aan LinkedIn en Instagram) als via bestaande netwerken zoals opendagen op scholen, Achterhoekse talentendagen, etc. Er worden contacten gelegd met Smart Hub Achterhoek om vanuit gemeente Bronckhorst meer input te leveren aan dit tot dusverre succesvolle Achterhoekse initiatief.

Lead:	Gemeente Bronckhorst en projectgroep Starters & Jongeren
Termijn:	Direct starten
Kosten:	Ambtelijke inzet, circa ½ dag per week. Inzet projectgroep, enkele uren per maand.

Maximaal verbinding zoeken tussen verschillende beleidsvelden

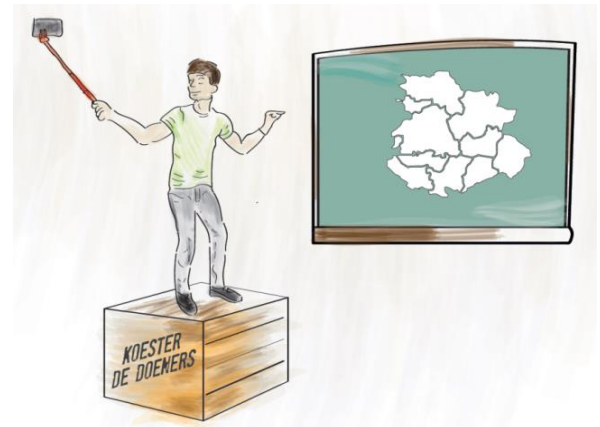
Het onderwerp 'Starters en jongeren' is niet enkel een economisch onderwerp. Werkgelegenheid trekt over het algemeen mensen maar deze mensen moeten ook kunnen worden gehuisvest en daarnaast moeten de faciliteiten op orde zijn. Ondernemers en gemeenten kijken samen naar mogelijk actieprogramma's om jongeren aan de regio te binden. Hoe zorgen we bijvoorbeeld voor (passende) werkgelegenheid voor jongeren? De focus ligt daarbij voornamelijk op het binden en behouden van jongeren. Belangrijk hierbij is om bij een netwerk van verschillende onderwijsvoorzieningen aan te sluiten. Het verbeteren van het netwerk met middelbaarberoepsonderwijs, hogescholen en universiteiten is een belangrijk doel op zich en van belang voor nu maar zeker ook de lange termijn. Gemeente Bronckhorst zet actief in op het versterken van het netwerk tussen gemeente en onderwijsinstellingen en daarmee faciliterend het netwerk tussen bedrijven en deze kennisinstellingen. Gemeente Bronckhorst gaat inventariseren hoe het best kan worden aangesloten bij deze kennisinstellingen, wat dit specifiek vraagt en wie hierbij betrokken moet worden.

Lead:	Gemeente Bronckhorst
Termijn:	Direct starten
Kosten:	Ambtelijke inzet, circa ½ dag per week.

Beste bedrijven van de Achterhoek in beeld: vloggen!

Tijdens de pitch voor het thema starters en jongeren wordt de regio en de gemeente krachtig samengevat: 'De Achterhoek heeft gigantisch veel te bieden, zo hebben we het beste theater van Nederland, ligt de beste golfbaan van Nederland in Bronckhorst en vindt het beste en grootste festival – De Zwarte Cross – in de Achterhoek plaats. Dit is echter nog lang niet bij iedereen in de Achterhoek bekend, en zeker niet bij iedereen in de rest van Nederland.' Hetzelfde geldt veelal voor onze bedrijven: we beschikken over geweldige bedrijven maar deze staan lang niet altijd bij iedereen (laat staan starters en jongeren) op het

netvlies. Belangrijk is deze bedrijven beter in beeld te brengen. Vanuit Bronckhorst zal daarom (mogelijk Achterhoek-breed) een vlogger of vlogster worden gezocht die dagelijks een mooi bedrijf in beeld brengt. Op deze manier komen onze bedrijven bij jongeren op het netvlies en worden ook de kansen getoond die onze bedrijven kunnen bieden aan afstudeerders, stagelopers, starters maar ook reguliere werkgelegenheid. De ondernemer wordt op de zeepkist gezet waardoor bedrijven een platform krijgen om zich te tonen en mensen te enthousiasmeren. Door de vlogs door een jonge Achterhoekse of Achterhoeker te laten maken, wordt direct en laagdrempelig contact gezocht met de Achterhoekse jongeren.

Lead:	Projectgroep Starters & Jongeren
Termijn:	Per direct starten met zoeken naar vlogger
Kosten:	Beperkt. Zoeken naar bijvoorbeeld stagiair of student

3.4 Vrijetijdseconomie

Achtergrond speerpunt

Vrijetijdseconomie is een sector waarmee de gemeente Bronckhorst zich kan etaleren. Bronckhorst is een gemeente met een prachtige natuur dat rust en ruimte biedt. Vooral jonge gezinnen en 50-plussers trekken naar de gemeente op precies deze unieke eigenschappen. De recreatieve sector heeft grote ontwikkel- en groeikansen voor de gemeente en voor de gehele West-Achterhoekse regio. De toegevoegde waarde van sector is hoog en is daarmee dus ook een echt economisch speerpunt. Voor vrijetijdseconomie sluit gemeente Bronckhorst beleidsmatig zo goed mogelijk aan bij de Vrijetijdsagenda Achterhoek en de strategische visie Achterhoek Toerisme.

QUOTE ONDERNEMER:

“De recreatieve sector is de meest kansrijke economische sector van Bronckhorst.”

Uitgangspunten en Bronckhorster principes

- Onze kernkwaliteiten: rust, ruimte en natuurlijk moeten worden geborgd.
- Toerisme biedt grote economische kansen en zo moet de sector ook worden benaderd.
- Bronckhorst is geen toeristische regio op zichzelf maar past mooi binnen de bestaande toeristische regio Achterhoek. Op dit schaalniveau zal beleid ook moeten worden afgestemd.

Doelstellingen speerpunt

- Meer toeristen naar Bronckhorst en de Achterhoek aantrekken
- Toeristenstromen beter inzichtelijk maken. Het wie, wat, wanneer en hoe van de toerist beter in beeld krijgen en monitoren.
- Kwaliteit van de leefomgeving en natuur op een hoog niveau houden.
- Verdergaande samenwerking binnen en tussen lokale toeristische platforms, binnen deelsectoren, met de regio op het gebied van afstemming activiteiten, kennisdeling, inkoop, of anderszins

Agenda 2022

Informatiestructuur op orde: gastheerschap, informatievoorziening en kennisontwikkeling
Achterhoek Toerisme is in samenwerking met de VVV's en TIP's bezig met de toekomst van het gastheerschap in de Achterhoek. De vraag die de komende tijd onderzocht moet worden is hoe we onze

gasten in de gemeente/regio ontvangen en informeren over wat er allemaal te doen is? Wat is realistisch en logisch vanuit de bezoeker gezien? Kennis(ontwikkeling) is belangrijk om als ondernemer in te kunnen spelen op trends en gerichtere keuzes te maken in doelgroepen, productontwikkeling en vermarkting. Aansluiten bij het regionaal kennisplatform is hierbij een must: 'delen is vermenigvuldigen'. Hiervoor is het goed onderzoek te doen naar het aanbod/de kwaliteit van het aanbod in de gemeente Bronckhorst in relatie tot de wens van de gast.

Lead:	Achterhoek Toerisme en gemeente Bronckhorst
Termijn:	Per direct, afronding kennisplatform binnen een jaar
Kosten:	Ambtelijke inzet, circa 1 dag per week

Digitaliseren van toeristisch Bronckhorst

De werkgroep Vrijtijdseconomie wil toewerken naar 1 centrale site voor de gehele gemeente Bronckhorst. Nu zijn er vaak nog verschillende websites van verschillende deelgebieden. Er was een VVV Bronckhorst site voor de hele gemeente, maar vanwege het uiteenvallen van de VVV houdt deze eind van het jaar op te bestaan. Er zijn nu enkele lokale websites. Vorden sluit als eerste aan op het portal van de Achterhoek. Andere voormalige gemeenten/kernen kunnen dat ook doen. Deze website moet wat de ondernemers betreft één uitstraling hebben. Ondernemers binnen de sector kennen elkaar al goed en werken veel samen maar dit moet gemeentebreed nog meer handen en voeten krijgen. Het verder digitaliseren van ons recreatieve programma is eveneens onderdeel van dit agendapunt. Regionaal zal een app worden ontwikkeld waar Bronckhorst op kan sluiten.

Ideeën voor deze app vanuit ondernemers zijn bijvoorbeeld het tonen van wandel- en fietsroutes, achtergrond informatie over de streek en de historie van de streek, horecagelegenheden, overnachtingsmogelijkheden en een actuele evenementenkalender. De app registreert bij voorkeur van de Bronckhorster ondernemers tegelijkertijd zoveel mogelijk de bewegingen, behoeftes en bestedingen van toeristen in Bronckhorst zodat hier door ondernemers op kan worden ingespeeld.

Lead:	Gemeente Bronckhorst in samenwerking met de regio
Termijn:	Per direct, afronding app afhankelijk van regionale ontwikkelingen
Kosten:	Ambtelijke inzet, circa ½ dag per week

Eyecatcher / landmark realiseren in de gemeente

De werkgroep Vrijtijdseconomie Bronckhorst gaat mogelijkheden onderzoeken om een echte landmark in de gemeente te krijgen. Een duidelijke eyecatcher die extra bezoekers trekt zoals de hunebedden dit in Drenthe zijn, de Eiffeltoren in Parijs en de Toren van Pisa in Pisa. Hoe deze eyecatcher er uiteindelijk uit komt te zien en in welke vorm dit wordt uitgewerkt staat nog open. Toeristisch Bronckhorst ontwikkelt graag een uitnodigingskader voor bestaand of nieuw aanbod, bijvoorbeeld op basis van eerder genoemde onderzoeken naar bestaande toeristische trekkers, bestaand recreatieaanbod en de motivatie van bezoekers. Het ontwikkelen van een actief uitnodigingskader kan leiden tot een nieuwe attractie, trekker, of topper aan te trekken (wat heeft Bronckhorst te bieden, waar zijn we naar op zoek, etc.).

Lead:	Werkgroep Vrijtijdseconomie
Termijn:	Direct starten met ontwikkelkader en onderzoek onder toeristen, afronding binnen 1 jaar.
Kosten:	Nu: inzet ondernemers, later ambtelijke inzet (ca. ½ dag per week) + 'bouwkosten' (?)

3.5 Bereikbaarheid

Achtergrond speerpunt

Bereikbaarheid is al jaren een onderwerp waar de regio Achterhoek mee bezig is. Ook gemeente Bronckhorst heeft te maken met bereikbaarheidsvraagstukken en uitdagingen. Dit geldt zowel voor de interne als de externe bereikbaarheid van de gemeente en de regio Achterhoek. Bovendien laat ook de digitale bereikbaarheid van de gemeente (nog) wel eens te wensen over. Tijd = geld en dus is het voor ondernemers van groot belang dat de bereikbaarheid goed is en blijft.

QUOTE ONDERNEMER:

“Een goede bereikbaarheid is een cruciale randvoorwaarde voor een goede lokale economie: fysiek en vooral ook digitaal”.

Uitgangspunten en Bronckhorster principes

- Balans zoeken tussen bereikbaarheid en leefbaarheid.
- Bereikbaarheid is niet enkel een lokale kwestie maar vooral een regionale kwestie.
- Interne bereikbaarheid (last mile) vraagt ook om aandacht.
- Een goede en snelle digitale bereikbaarheid is van steeds groter belang.

Doelstellingen speerpunt

- Externe bereikbaarheid vergroten door toegangswegen te versnellen en verruimen.
- Interne bereikbaarheid vergroten door voornamelijk hinderlijke blokkades weg te nemen.
- Digitale bereikbaarheid vergroten, zowel in de dorpen en op bedrijventerreinen als bij woningen en bedrijven in het buitengebied.

Agenda 2022

Glasvezel realiseren

De digitale bereikbaarheid in Bronckhorst wordt op dit moment aangepakt. De werkgroep Bereikbaarheid wordt graag verder betrokken bij dit traject. De digitale bereikbaarheid van inwoners en bedrijven moet omhoog. Het grote voordeel van het verbeteren van de digitale bereikbaarheid is het feit dat met ruimtelijk gezien kleine ingrepen een grote winst kan worden behaald. De werkgroep verzamelt graag input vanuit ondernemers om dit met de gemeente te bespreken.

Lead:	Gemeente Bronckhorst
Termijn:	Al gestart met werkzaamheden
Kosten:	Ambtelijke inzet, circa ½ dag per week komend jaar

Visie 'Bereikbaar Bronckhorst' uitwerken

Gemeente Bronckhorst gaat in samenwerking met de werkgroep Bereikbaarheid toewerken naar een (inter)gemeentelijke visie bereikbaarheid. Hierin worden knelpunten besproken, kosten en baten doorgerekend en toegewerkt naar één heldere en gedragen visie voor de gemeente. Hierin komen onder andere onderwerpen naar voren zoals:

- Snel in en uit de Achterhoek / Bronckhorst

- Snelle verplaatsingsmogelijkheden binnen de gemeente Bronckhorst.
- LZV-bereikbaarheid.
- City-hubs (uitlaatpunten).
- Maatschappelijke en economische kosten en baten bij verschillende scenario's.
- Concrete projecten.

Lead:	Gemeente Bronckhorst in samenwerking met de projectgroep Bereikbaarheid
Termijn:	Per direct, afronding visie in 2018
Kosten:	Ambtelijke inzet, circa 1 dag per week

4 Advies Stec Groep

Bovenstaande agenda is ambitieus en opgesteld vanuit wensen van de Bronckhorster ondernemers en ambtenaren van de gemeente Bronckhorst. De agenda dient eveneens als input voor de coalitie(onderhandelingen) voor het College van B&W na de verkiezingen van maart jl. Er zullen (politiek) keuzes moeten worden gemaakt en er zullen prioriteiten moeten worden gesteld. Onderstaand leest u ons advies aan het college van de gemeente Bronckhorst.

Accountmanagement op orde

1. Heb maximaal aandacht voor bestaande ondernemers. Heb daarbij vooral aandacht voor bedrijven die al in Bronckhorst zijn gevestigd. Het behoud en het faciliteren van deze bedrijven is het leeuwendeel van de opgave. Verbeter uw inzet op accountmanagement: de meeste groei op uw terreinen zit in groei van uw bestaande ondernemers. Inzet op accountmanagement zit daarbij voornamelijk intern in de organisatie. Zorg daarbij dat u een ondernemer vanaf het eerste contact tot en met afronding van een project goed en actief begeleid. Samenwerking binnen de gemeente Bronckhorst is daarbij zeer wenselijk, omdat de gemeente vele gezichten en deelbelangen kent. Denk alleen al aan de diverse beleidsvelden zoals grondzaken, wonen, milieu, ruimtelijke ordening en verkeer. Daarnaast is er vaak sprake van meerdere (gebieds)ontwikkelingen en/of ruimtelijke investeringsprojecten binnen de gemeente. Soms is het nodig om hierin duidelijke keuzes te maken (kiest u bijvoorbeeld meer voor bereikbaarheid of is rust en ruimte het meest belangrijk?). Een goed economisch beleid is derhalve gebaat bij een sterk faciliterend beleid. Naar buiten toe moet zoveel mogelijk één lijn en één beeld worden uitgedragen. Helderheid en een eenduidige visie dragen bij aan het vertrouwen bij de markt en geven zo een positieve impuls aan het investeringsklimaat. Dit betekent dat - door afstemming - het interne ambtelijk apparaat een soepele machine is.
2. Zorg voor een professionalisering van het ambtelijk apparaat en zorg voor een echt 'rode loperbeleid'.
  - a. Bijvoorbeeld een maandelijks nieuwsbrief richting ondernemers zodat ondernemers kennis nemen van de ontwikkelingen binnen de gemeente. Tegelijkertijd zorgt dit er voor dat economie weer beter op het netvlies in Bronckhorst komt te staan.
  - b. 1-loket voor ondernemers. Eén e-mailadres, 1 telefoonnummer, 1 aanspreekpunt voor alle ondernemers. Een ondernemersloket bestaat uit een front- en een backoffice: frontoffice als aanspreekpunt voor bedrijven, het backoffice voor de snelle verwerking van aanvragen en soepele begeleiding van (bestemmingsplan/ontwikkelings-)trajecten.
  - c. Denk maximaal mee bij ontwikkelinitiatieven van ondernemers. Zoek daarbij vooral naar de mogelijkheden (in de geest van de wet) in plaats van onmogelijkheden (strikte handhaving regels).
3. Wees als gemeente Bronckhorst de gastheer voor uw bedrijven, zowel fysiek als digitaal. Gastheerschap betekent bijvoorbeeld het organiseren van periodieke bijeenkomsten voor ondernemers en ontmoetingsevents met en voor ondernemers i.c.m. onderwijsinstellingen, provincie, gemeenteraad, etc. De ontbijtsessies die in de afgelopen maanden zijn georganiseerd werden als zeer positief ervaren door ondernemers. Ondernemers dringen er sterk op aan dit te handhaven.

Het juiste bedrijf op de juiste plek

Zorg voor de juiste ontwikkelmogelijkheid op de juiste plek. Om ruimte te kunnen bieden aan de ontwikkeling van bedrijven is een eenzijdige focus op nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen niet gewenst. Door scherp te kiezen waar bedrijven wel en niet kunnen uitbreiden, wordt er juist ook ruimte geboden aan onverwachte ruimtevragers (bijvoorbeeld in het buitengebied of uitbreiding van een grootschalig en toonaangevend bedrijf). Door op bijvoorbeeld 80% van de verwachte ruimtevraag te programmeren, blijft er 20% over als flexibele schil. Houd hier ook rekening mee bij bijvoorbeeld regionale programmeringsafspraken (RPW Achterhoek).

Bestaande economische kwaliteiten in gemeente Bronckhorst richtinggevend voor uw economisch beleid

Het profiel van de gemeente Bronckhorst is momenteel niet eenduidig. De kwaliteit van zit vooral in het ondernemend vermogen van het Bronckhorster bedrijfsleven. Sterke en grote economische sectoren zijn de (maak)industrie, vrijetijd economie. Ook de zorgsector is een belangrijke werkgever binnen de regio, de economische component zit hierbij vooral in combinaties met bijvoorbeeld vrije tijdseconomie en de agrarische sector. Zet als gemeente dan ook vooral in op het faciliteren en het promoten van deze sectoren. Profileren van bedrijven zal voornamelijk vanuit het bedrijfsleven zelf moeten komen, het faciliteren van deze sectoren kan vanuit de gemeente. Denk aan het promoten van deze sectoren/het profiel van Bronckhorst binnen de regio Achterhoek of juist samen met de regio Achterhoek. Zorg voor een sterke lobby voor het behoud van de kwaliteit van deze sectoren. Heb daarbij voornamelijk aandacht voor:

- Behouden van starters en jongeren
- Faciliteren en binden van een onderwijsnetwerk ter ondersteuning van uw kansrijke sectoren
- Behoud van de omgevingskwaliteiten van Bronckhorst (voornamelijk t.b.v. van vrijetijd economie)

Versterk interne en externe bereikbaarheid van de gemeente

1. Zorg voor een bereikbaarheidsvisie voor de gemeente Bronckhorst: wat kunt u als gemeente Bronckhorst doen om de interne bereikbaarheid te vergroten? (met aandacht voor OV)
2. Zorg voor een sterke lobby richting regio, provincie en Rijkswaterstaat om de externe bereikbaarheid van de gemeente Bronckhorst te versterken
3. Optimaliseer de digitale bereikbaarheid van de gemeente, ook in het buitengebied.

5 Bijlage: Analyse economie Bronckhorst

5.1 Achterhoekse toegevoegde waarde is hoog, maar weet zich nog maar beperkt te onderscheiden

Voor de regio West-Achterhoek analyseerde we de sociaal-economische situatie van de regio op basis van een benchmark met andere regio in de omgeving zoals Twente, Arnhem-Nijmegen en Noord-Limburg.

Aantal vestigingen stijgt, vooral aandeel MKB'ers is in de Achterhoek zeer groot

De Achterhoek toont de afgelopen vijf jaar een stijging van het aantal vestigingen. Het aandeel MKB'ers is in de Achterhoek met circa 65% een stuk hoger dan in de andere regio's die allen rond de 50% zitten. Het aanbod van grote regionale bedrijven is in verhouding tot het aantal MKB'ers in de Achterhoek beperkt. Kleinschalige ondernemers domineren en zijn grotendeels de motor van de Achterhoekse economie.

De Achterhoek en andere grensregio's zien een dalende bevolkingsgroei en werkgelegenheid. De Duitse buurregio's Kleve en Wesel laten juist een sterke stijging in de werkgelegenheid zien de komende jaren. De groei van de Duitse buurregio's biedt daarbij mogelijk kansen voor de regio West-Achterhoek.

Achterhoek heeft hoogste toegevoegde waarde van de regio

De economische waarde van de regio Achterhoek is groot. Het ondernemend vermogen in de regio is groot en ook de groei van het aantal vestigingen is groter dan in de rest van de regio's. Bovendien is de bruto toegevoegde waarde hoger dan in omliggende regio's. Het BRP per inwoner blijft daarentegen wat achter ten opzichte van de andere regio's.

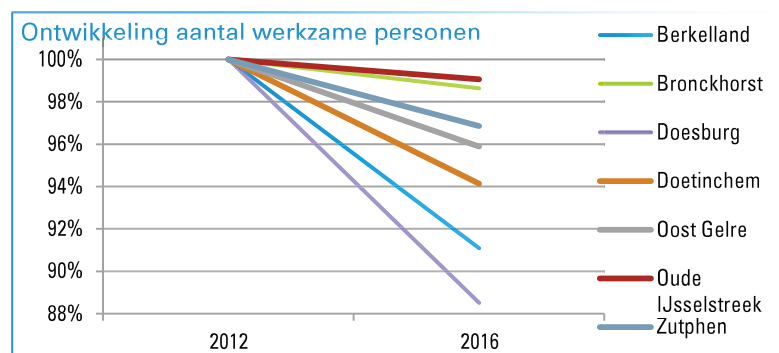
Onderscheidend economisch profiel West-Achterhoek beperkt

Het onderscheidend vermogen van de regio Achterhoek is in potentie sterk aanwezig maar wordt nog onvoldoende benut. Bedrijven van buiten de regio trekken maar zeer beperkt naar de Achterhoek en ook de export van diensten is relatief laag. De toegevoegde waarde van de regio is hoog en in lijn daarmee is ook de export van goederen groot. In vergelijking met andere regio's blijft de regio Achterhoek wel achter als aantrekkelijke vestigingsregio. De onderscheidende kwaliteiten van de regio lijken nog onvoldoende te worden getoond en vooral hier valt er nog een belangrijke slag te maken.

5.2 Bronckhorst ontwikkelt zich positief ten opzichte van regio

Aantal werkzame personen Bronckhorst ontwikkelt zich bovengemiddeld ten opzichte van regio

Ook gemeente Bronckhorst staat voor diverse opgaven en uitdagingen. Zo heeft ook gemeente Bronckhorst te maken met een transitie van de samenstelling van de (beroeps)bevolking. Gemeente Bronckhorst ontwikkelt zich – in vergelijking met andere gemeenten in de West-Achterhoek – wel

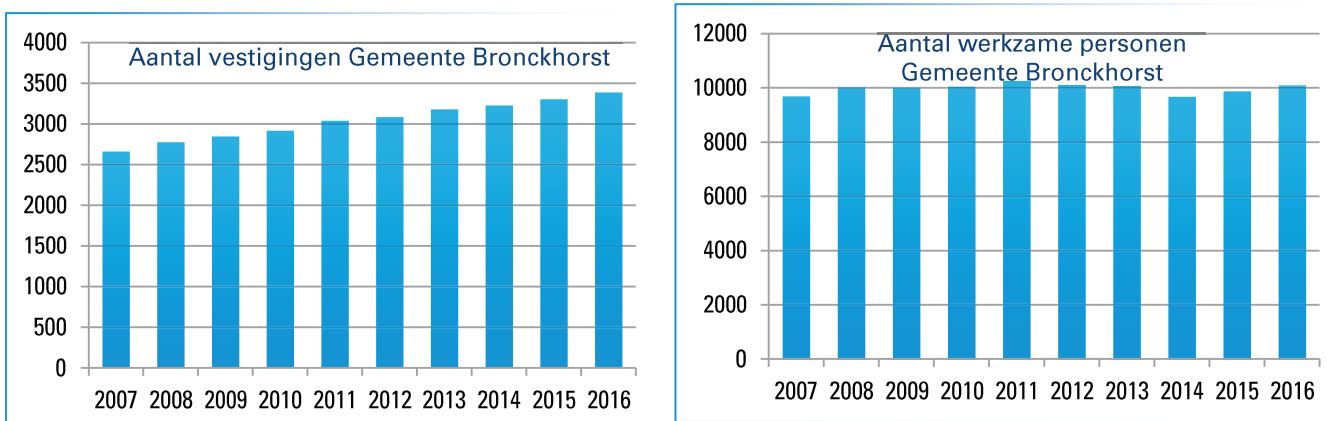

positief. Het aantal werkzame personen bleef in de afgelopen 10 jaar nagenoeg op een gelijk niveau terwijl het aantal vestigingen groeit.

Aantal vestigingen in Bronckhorst groeit sterk

Het aantal vestigingen groeide in de gemeente Bronckhorst tussen 2007 en 2016 met circa 730 vestigingen, tot een kleine 3.400 vestigingen: een groei van ruim 27% (bron: PWE Gelderland, 2018). Het aantal arbeidsplaatsen bleef tussen 2007 en 2016 nagenoeg stabiel: van 9.700 werkzame personen in 2007 naar 10.100 werkzame personen in 2016

Figuur @: Verhuisbewegingen binnen gemeente Bronckhorst

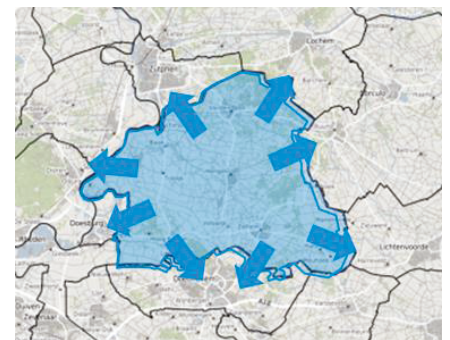

(bron: PWE Gelderland, 2018).

5.3 Gemeente Bronckhorst is groot, daardoor veel economische deelgebieden

In gemeente Bronckhorst een beperkt aantal regionaal verzorgende functies gevestigd, focus veelal op kernen in omliggende gemeenten

Gemeente Bronckhorst kent 44 kernen verdeeld over een groot oppervlak. Bronckhorst is een samengestelde gemeente waarin 5 voormalige gemeenten zijn samengevoegd: Steenderen, Hummelo & Keppel, Hengelo, Vorden en Zelhém. Deze oude gemeentelijke indeling is sociaaleconomisch nog terug te zien in de gemeente Bronckhorst. Bronckhorst kent geen één duidelijke stad of kern met een regioverzorgende functie. De deelgebieden hebben daardoor een sterke focus op (kernen in) buurgemeenten zoals Doetinchem, Zutphen, Lichtenvoorde en Doesburg. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in arbeidspendel: veel mensen uit Bronckhorst werken buiten de gemeente. Verder is dit terug te zien in bijvoorbeeld bestedingen in andere gemeenten en verhuisdynamiek.

Tabel @: Een derde van de inwoners van Bronckhorst werkt ook in Bronckhorst

	Aantal inwoners dat in zelfde gemeente werkt	Gemiddelde woon-werkafstand
Bronckhorst	32%	25 km
Nederland	38%	25 km
Berkelland	38%	28 km
Doesburg	18%	30 km
Doetinchem	42%	27 km
Oude IJsselstreek	33%	27 km

Bron: CBS, 2017

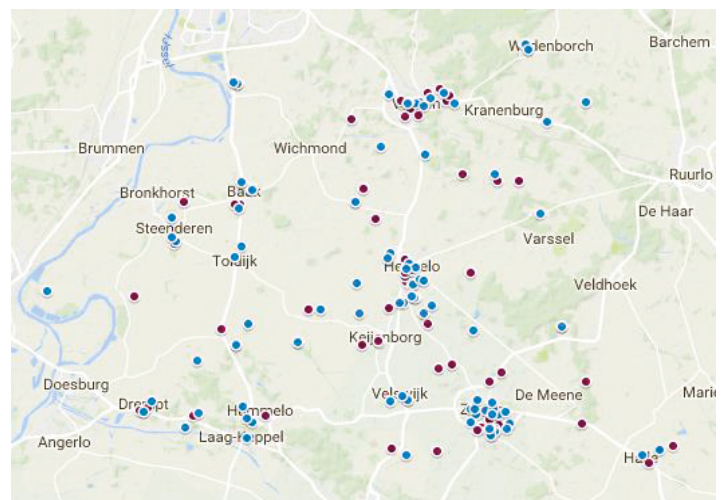
De pendel naar voornamelijk Doetinchem is groot, zo blijkt een inventarisatie van de arbeidsplaatsen in de gemeente Doetinchem. Van alle werkzame personen die in Doetinchem werken is 8% woonachtig in de

gemeente Bronckhorst. Deze circa 2.650 werkzame personen zijn goed voor 20% van het totaal aantal mensen met een baan woonachtig in de gemeente Bronckhorst.

Ook binnen Bronckhorst veel economische deelgebieden

Binnen de gemeente Bronckhorst zien we bovendien veel economische deelgebieden, voornamelijk nog ingegeven door de voormalige deelgemeenten. Dit is vooral goed terug te zien wanneer we de verhuisdynamiek binnen de gemeente in beeld brengen. We zien hierbij een duidelijke clustering van verhuisbewegingen rondom de grotere kernen van de voormalige deelgemeenten zoals Vorden, Zelhém en Hengelo.

Figuur @: Verhuisbewegingen binnen gemeente Bronckhorst

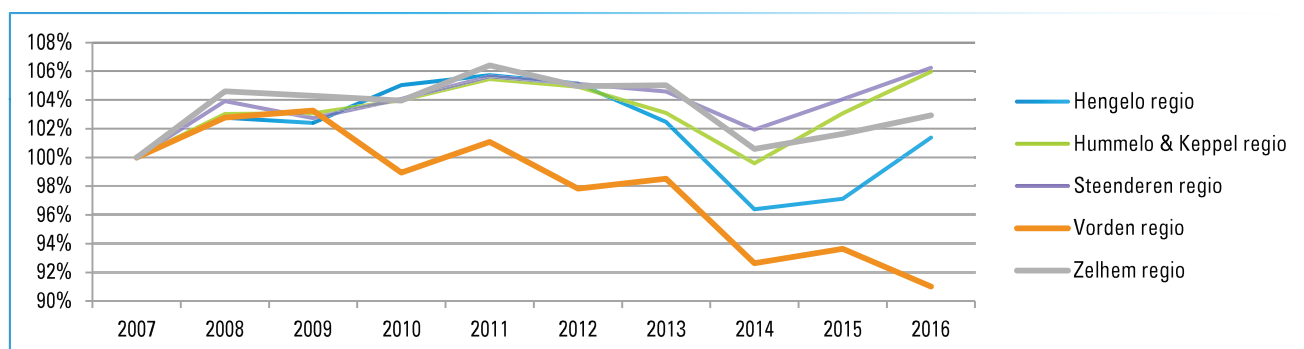
Onderzoek (PBL, 2007 & CBS, 2013) wijst uit dat in Nederland gemiddeld 2/3^e deel van bedrijven binnen de gemeente verhuist. Uit diverse onderzoeken komt verder naar voren dat in Nederland:

- Slechts 5% van alle bedrijven over de gemeentegrenzen wil verhuizen (en dus een sterke voorkeur heeft voor de eigen gemeente).
- Circa 75% van de bedrijven verhuist binnen een straal van 5 tot 10 kilometer rondom de bestaande vestiging.
- Circa 40% van alle bedrijven verhuist binnen een straal van 1 kilometer rondom de bestaande vestiging.

Bovenstaande is eveneens goed terug te zien in de verhuisdynamiek van de bedrijven in Bronckhorst zo blijkt uit een analyse van de verhuisbewegingen. Circa 70% verhuist binnen 5 kilometer, terwijl ca. 35% van de bedrijven binnen 1 kilometer verhuist.

Daarnaast zijn per deelgebied verschillen in de ontwikkeling van de werkgelegenheid te zien. Zo daalde vooral in Vorden de werkgelegenheid in de afgelopen jaren terwijl die in andere gemeenten juist steeg.

Figuur @: Ontwikkeling werkgelegenheid per deelgebied

Bron: PWE, Gelderland, 2017